

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1903.

Andra Kammaren.

N:o 21.

Tisdagen den 3 mars.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 24 nästlidne februari.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till kammarens tillfälliga utskott n:o 4 herrar *P. O. Lundells* och *D. Perssons* i Tällberg motion, n:o 145, om skrifvelse till Konungen angående tillhandahållande af svensk författningssamling för lägsta möjliga pris.

§ 3.

Vidare föredrogs, men bordlades åter lagutskottets utlåtanden n:o 29 och 30.

§ 4.

Afgåfvos nya motioner af:

herr *G. O. V. Lindgren* i Örebro, n:o 146, om skrifvelse till Konungen angående upphäfvande af vaccinationstvänget m. m.;

herr *A. T. Carlheim-Gyllensköld*, n:o 147, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående vård af enskildes skogar och till lag om skyddsskogar;

herr *K. Starbäck*, n:o 148, i anledning af Kungl. Maj:ts propositioner dels med förslag till lag angående vård af enskildes skogar och till lag angående skyddsskogar, dels med förslag till ändring af vissa i kap. II och kap. V i kungl. förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 26 januari 1894 meddelade bestämmelser m. m.; och

herr *P. P. Waldenström*, n:o 149, om skrivelse till Konungen angående kompetensvillkoren för lokomotivpersonalen vid järnvägarne m. m.

Dessa motioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes

statsutskottets memorial och utlåtande:

n:o 27, med förslag till voteringsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i en fråga rörande anslagen under riksstatens andra hufvudtitel;

n:o 28, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslag under riksstatens sjätte hufvudtitel; och

n:o 29, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade järnvägar;

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 5, i anledning af väckt fråga om ändring af § 42 i gällande folkskolestadga; samt

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 6, i anledning af väckt motion om skrivelse till Kungl Maj:t angående utredning af landets skatteförmåga m. m.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr	<i>D. Persson</i> i Tällberg	under 10 dagar fr. o. m. den 4 mars;
»	<i>S. Arnoldsson</i>	» 5 » » 3 »
»	<i>E. A. Lindblad</i>	» 2 » » 4 »
och	» <i>L. Eriksson</i> i Bäck...	» 9 » » 3 »

§ 7.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 2,44 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.

Onsdagen den 4 mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 25 nästlidne februari.

§ 2.

Upplästes ett till kammaren inkommet utslag af följande lydelse:

Kungl. Maj:ts utslag på de besvär, *dels* John Wahlborg och Johan Jansson i Tunadal, *dels* P. E. Johansson och A. F. Isakson i Hvista, alla i Köpings socken, *dels ock* J. G. Wellander och A. G. Andersson, bägge i Kungsör, Kung Carls socken, i underdånighet anført öfver ett af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västmanlands län den 7 januari 1903 meddeladt utslag i anledning af förd klagan öfver ett inom Västmanlands västra domsaga den 30 november 1902 för rättadt och den 13 påföljande december avslutadt val af riksdagsman i Andra Kammaren för en tid af tre år, räknadt från och med den 1 januari 1903; uti hvilket mål af handlingarna inhämtas:

att, sedan ifrågavarande val i enlighet med vederbörande domhafvandes behörigen offentliggjorda kungörelse inom domsagans olika kommuner försiggått, det vid avslutandet af valet medelst rösternas sammanräkning den 13 december 1902 inför domhafvanden visat sig, att, sedan två röstsedlar af domhafvanden kasserats, följande godkända röster afgifvits, nämligen: 740 röster å landbrukaren Erik Thermænius i Fantetorp, 743 röster å hemmansägaren Adolf Fredrik Janson i Bråten och en röst å John Wahlborg i Tunadal och att till följd däraf Adolf Fredrik Janson af domhafvanden förklarats vara vald till ledamot af Riksdagens Andra Kammare för domsagan för en tid af tre år, räknadt från och med den 1 januari 1903;

att besvär öfver valet anförts hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande af P. E. Johansson, Isakson, Wellander och A. G. Andersson, jämte G. B. Ahlbom i Västra Eknö, hvilka yrkat, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande måtte, med undanröjande af valförrättningen, förordna om nytt val för domsagan och såsom skäl för detta yrkande anført: att arrendatorn Carl Teodor Andersson och hemmansägaren Carl Johan Andersson, bägge i Granhammar inom Kung Carls socken, skulle tillåtits deltaga i valet, ehuru de efter röstlängdens justering blifvit å kommunalstämma antecknade såsom röstberättigade i anledning af fast egendoms tillträde, utan att i kungörelsen om stämman,

där sådan anteckning skett, varit tillkännagifvet, att dylik fråga skulle förekomma; *att* hemmansägaren Carl Nilsson i Lådeby inom Torpa socken, änskönt han häftade för oguldna kommunalutskylder, fått vid valet aflämna röstsedel; *att* valsarbetaren Edvin Möller i Guttsta samt smältarsmeden Johan Gustafsson i Gisslarbo, soldaten Anders Hagelbäck darsammastädes, skomakaren J. Rapp i Guttsta, smälthopslagaren Carl August Dahlman i Kolsva, kvartmästaren Carl Anton Askengren äfven i Kolsva, lägenhetsåbon Axel Alfred Nilsson i Wallsta och arbetskarlen Johan August Forsberg i Guttsta, alla inom Malma socken, aflämnat röstsedlar, ehuru, hvad Möller beträffade, denne häftat för oguldna kommunalutskylder och, vidkommande samtliga de öfriga, desse, som allenast på grund af innehaf utaf fast egendom förmenats vara röstberättigade, innehade sina fastigheter på fentio år; *att* gjutaren Bror Tallberg, som för år 1902 vore mantalsskrifven i Malma socken, det oaktadt tillåtits deltaga i valet inom Bro socken; *att* Edvard Eriksson i Sorby, Anders Larsson i Örberga, Anders Andersson i Holma och Gustaf Jonsson i Segelsberga, allt i Björskogs socken, hvilka alla tillträd fast egendom den 14 mars 1902, aflämnat röstsedlar vid valet, ehuru de efter röstlängdens justering blifvit å kommunalstämma på grund af egendomstillträdet antecknade såsom röstberättigade, utan att i kungörelse om stämman, där sådan anteckning skett, varit tillkännagifvet, att dylik fråga skulle förekomma; *att* Carl Johan Pettersson i Holma, äfven i Björskogs socken, fått i valet deltaga, »ehuru den af honom brukade hemmansdelen $\frac{5}{14}$ mantal n:o 1 Holma vore åsatt ett taxeringsvärde af endast femtusensexhundra kronor»; *att* P. A. Odén i Körtinge och arbetskarlen C. J. Pettersson äfven i Körtinge inom Himmeta socken tillåtits deltaga i valet, änskönt, hvad anginge den förre, den fastighet, han jämte annan person ägde, ej hade högre taxeringsvärde än ettusenåttahundra kronor, och beträffande den senare, »han innehade sin fastighet på endast 50 års tid och ej med full äganderätt eller stadgad åborätt»; *att* lägenhetsägaren Lars Fredrik Pettersson i Loviseberg inom Köpings socken tillåtits rösta, ehuru han ej ägde annan fastighet än hälften af lägenheten Loviseberg, taxerad i sin helhet till blott ettusentvåhundra kronor; samt *att* domhafvanden skulle obehörigen kasserat två vid valet afgifna röstsedlar;

samt att Kungl. Maj:ts befallningshafvande enligt utslag ofvan nämnda den 7 januari 1903 yttrat, att, hvad först beträffade anmärkningen emot de namngifna personer, hvilka utan att vara såsom röstberättigade uppförda i sina vederbörande kommuners röstlängder före dessas justering, sedermera fått sig rösträtt, en hvar i sin kommuns angelägenheter, tillförsäknad allenast på den grund, att de vid kommunalstämma styrkt sig hafva efter röstlängdens justering tillträd fast egendom, så ehuru det blifvit ådagalagdt, att anteckning om berörda rösträtt vid vederbörande kommunalstämmor ägt rum, utan att i enlighet med föreskriften i 59 § förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, sådan den lydde i lagen

den 9 november 1900, behörig kungörelse om sådant ärende ågått, likväl och som vederbörande kommunalstämmor det oakadt företagit ärendet och tillåtit, att bemälda personer fått i längden såsom röstberättigade, en hvar för sin fastighet, antecknas, utan att ändring i berörda åtgärd visats hafva efter däremot anförda besvär föreskrifvits, ansåge Kungl. Maj:ts befallningshafvande, att ifrågavarande personer, nämligen arrendatorn Carl Teodor Andersson och hemmansägaren Carl Johan Andersson, bägge i Granhammar inom Kung Carls socken, och hemmansägarna Edvard Eriksson i Sorby, Anders Larsson i Örberga, Anders Andersson i Holma och Gustaf Jonsson i Segelsberga, alla i Björskogs socken, emot hvilkas valrätt anmärkning icke i öfrigt förekommit, rätteligen hafva ägt i valet deltaga, hvadan besvären i denna del ogillades; att ehuru det visats, att hemmansbrukaren Carl Johan Pettersson i Holma inom Björskogs socken, hemmansägaren P. A. Odén i Körtinge inom Himmeta socken och lägenhetsägaren Lars Fredrik Pettersson i Lovisedal i Köpings socken, af hvilka den förstnämnde brukade fastighet med taxeringsvärde understigande sextusen kronor, samt de bägge sistnämnde skulle hvar för sig äga fastighet till värde under ett tusen kronor, icke på grund af hvad om dem sålunda upplysts, vore enligt 14 § regeringsformen valberättigade, likväl och som icke ens uppgifvits, mindre styrkts, att icke tilläfvats valrätt vid ifrågavarande val kunnat bemälda personer på annan grund tillkomma, kunde i frågans så beskaffade skick laga verkan icke fränkännas bemälda valmäns röster, hvadan besvären jämväl i hvad dem rörde lämnades utan afseende; men att, alldenstund det vore lagligen ådagalagdt, att hemmansägaren Carl Nilsson i Lådeby inom Torpa socken och valsarbetaren Edvin Möller i Guttsta inom Malma socken, änskönt de haftat för oguldna kommunalutskylder, fått i valet deltaga, att gjutaren Bror Tallberg utöfvat rösträtt i annan kommun, än där han vore mantalsskrifven, samt att smältarsmeden Johan Gustafsson i Gisslarbo, skomakaren J. Rapp i Guttsta, smälthopslagaren Carl August Dahlman i Kolsva, kvartmästaren Carl Anton Askengren darsammastädes, lägenhetsäbon Axel Alfred Nilsson i Wallsta, arbetskarlen Johan August Forsberg i Guttsta, alla i Malma socken, samt arbetskarlen C. J. Pettersson i Körtinge inom Himmeta socken, utan att rösträtt eljest dem tillkommit, tillåtits att aflämna röstsedlar allenast på den grund, att de alla utom Forsberg innehade på femtio års tid afsöndrade lägenheter och den sistnämnde, såsom ägare af en byggnad på annans grund, för den skull och emedan Tallbergs rösträtt obehörigen utöfvats samt valrätt icke lagligen tillkommit öfriga ofvanbemälda personer, men dessas sammanräknade »elfva» röster kunnat vid ifrågavarande val, där den i röstetal främste förklarats hafva undfått 743 röster och den honom i röstetal närmaste 740 röster, på valets utgång inverka, pröfvade Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som vid nu nämnda förhållande saknade anledning att meddela ytt-
rande i fråga om domhafvandens anmärkta förfarande vid rösternas

sammanräkning, lagligt, med undanröjande af öfverklagade valför rättningen, visa ärendet åter till domhafvanden i Västmanlands västra domsaga, som det åläge att, sedan Kungl. Maj:ts befallningshafvandes utslag vunnit laga kraft, eller, i händelse af besvär, fastställelse, nytt val i grundlagsenlig ordning kungöra och förrätta;

däruti klagandena i underdånighet yrkat ändring, Vahlborg och Johan Jansson under påstående, att Kungl. Maj:t, med undanröjande af Kungl. Maj:ts befallningshafvandes utslag, därigenom förordnats om nytt riksdagsmannaval, måtte fastställa Adolf Fredrik Janssons val till riksdagsman för domsagan, samt öfriga klagandena med yrkande, att samtliga hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande af dem anförda grunder för valförrättningens undanröjande måtte godkännas; och hafva öfver Vahlborgs och Johan Janssons besvär S. P. Strengbom i Lådeby och D. B. Lindberg i Kungsör afgifvit förklaring; med Kungl. Maj:ts högsta domstol beslutet; Gifvet Stockholms slott den 24 februari 1903.

Kungl. Maj:t har i nåder låtit sig föredragas ofvanberörda underdåniga besvär; och ehuru genom intyg af ordföranden i Malma församlings kommunalnämnd blifvit styrkt, att Edvin Möller icke guldit honom i 1898 års debiterings- och uppbördslängd påförda kommunalutskylder, likväl och som, efter hvad ett i målet företedt utdrag af det vid församlingens kommunalstämma den 24 mars 1899 förda protokoll utvisar, afkortning af berörda utskylder då blifvit Möller beviljad, utan att, så vidt af sagda protokollsutdrag kan inhämtas, orsaken till afkortningen angifvits, samt vid sådant förhållande icke kan anses vara i målet ådagalagdt, att Möller vid valtillfället häftat för oguldna kommunalutskylder, anser Kungl. Maj:t valrätt icke kunna fränkännas Möller; men enär i allt fall vid valet afgifvits och beräknats nio röstsedlar af personer, som, på sätt Kungl. Maj:ts befallningshafvande yttrat, icke varit behörige att i valet deltaga, samt desse personers röster kunnat på valets utgång inverka, finner Kungl. Maj:t ej skäl att i anledning af John Vahlborgs och Johan Janssons besvär göra ändring i det slut, hvori Kungl. Maj:ts befallningshafvande stannat; vid hvilken pröfning af sagda besvär vidare yttrande ej erfordras i anledning af öfrige klagandenas ändringssökande. Det vederbörande till underdånig efterrättelse länder.

Under Kungl. Maj:ts sekret.

(Sigill).

Hugo Warmark.

Utslaget lades till handlingarna.

§ 3.

Föredrogos de å kammarens bord hvilande motioner; och hänvisades därvid:

herr *G. O. V. Lindgrens* i Örebro motion, n:o 146, till kammarens tillfälliga utskott n:o 2;

herr *A. T. Carlheim-Gyllenskölds* motion, n:o 147, till Riksdagens särskilda utskott n:o 2;

herr *K. Starbäcks* motion, n:o 148, likaledes till Riksdagens särskilda utskott n:o 2; och

herr *P. P. Waldenströms* motion, n:o 149, till kammarens tillfälliga utskott n:o 4.

§ 4.

Efter föredragning vidare af statsutskottets memorial n:o 27, med förslag till voteringsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i en fråga rörande anslagen under riksstatens andra hufvudtitel, blef den föreslagna voteringspropositionen af kammaren godkänd.

§ 5.

Härefter föredrogs statsutskottets memorial n:o 28, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslag under riksstatens sjetta hufvudtitel.

Punkterna 1—3.

De föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

Punkten 4.

Lades till handlingarne.

Punkten 5.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

§ 6.

Föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtande n:o 29, Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5 och Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 6.

§ 7.

Till afgörande förelåg bevillningsutskottets betänkande n:o 16, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t rörande borttagande eller nedsättning af tullen å alkoholfria viner.

*Angående
borttagande
eller nedsätt-
ning af tullen
å alkoholfria
viner.*

Till bevillningsutskottet hade hänvisats en inom Andra Kam-
maren af herr *A. W. Styrlander* väckt motion, n:o 87, hvori före-

Angående
borttagande
eller nedsätt-
ning af tullen
å alkoholfria
viner.

(Forts.)

slagits, att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t efter utredning till Riksdagen inkomma med förslag till sådana förändringar i gällande tulltaxa, att tullen å alkoholfria viner måtte antingen borttagas eller åtminstone betydligt nedsättas.

Utskottet hemställde dock, att herr Styrlanders förevarande motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t rörande borttagande eller nedsättning af tullen å alkoholfria viner icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Vid betänkandet var fogad reservation af herr *Eklund*.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af motionären

Herr Styrländer, som yttrade: Då jag icke kan godkänna de skäl, som af bevillningsutskottet anförts för ett afstyrkande af min motion, ber jag att få upptaga kammarens tid en kort stund för att söka vederlägga dessa skäl.

Utskottet framhåller såsom ett hufvudsakligt skäl för sitt afslagsyrkande, att det skulle innebära en orättvisa att borttaga eller nedsätta tullen å alkoholfritt vin, då »andra varor, hvilka till sina egenskaper helt visst kunna jämföras med alkoholfritt vin, nämligen bär- och fruktsafer, enligt gällande bestämmelser draga samma tull som vanligt, alkoholhaltigt vin.»

Denna bevisföring är enligt min tanke fullkomligt oriktig, ty bär- och fruktsafer kunna icke till sin egenskap jämföras med alkoholfria viner. I dessa senare viner får man nämligen fram en ganska stor procent drufsocker, hvilket är lättsmält och således kan lättare fördragas af den sjuke än det rörsocker, som man får fram i våra bär- och fruktsafer, hvilket, särskildt med hänsyn därtill att det är kokadt, är svårt för den sjuke att tillgodogöra sig.

Beträffande denna fråga skall jag be att få hänvisa till utlåtanden af två läkare, nämligen öfverläkaren vid kuranstalten Kneippbaden i Norrköping doktor Bergqvist och medicine doktor Wretlind. Den förre yttrar i fråga om dessa alkoholfria viner, att »dessa viner, som med ett tilltalande utseende och god smak förena stor hållbarhet, hafva af mig vid många tillfällen användts vid sjukbädden och därvid visat sig äga stor uppfriskande och närande förmåga. De stå i dessa afseenden vida öfver de alkoholhaltiga vinerna och våra inhemska bärviner.»

Likaledes yttrar doktor Wretlind: »Då vindrufvan har delvis andra kemiska beståndsdelar än våra egna frukter och bär, så kunna tydligtvis våra frukt- och bärsafer icke heller alldeles ersätta alkoholfri drufsaft för sjuka.»

Två läkare hafva således tydligen intygat, att dessa viner i sjukvård äro bättre än våra bär- och fruktsafer, och således kan utskottets

åsiikt i detta afseende icke vara riktig. Dessutom vill jag påstå, att, om man skall tala om någon orättvisa uti förhållandet mellan bär- och fruktsafer samt alkoholfria viner, det snarare är dessa senare viner, som träffas af denna orättvisa. Ty studerar man tullstatistiken, så skall man finna, att t. ex. i Stockholm, som anses införa hälften af den kvantitet frukt- och bärsafer samt viner, som importerats till Sverige, tullbehandlades år 1901 omkring 6,000 liter bär- och fruktsafer, däraf 5,165 liter på fat och endast 769 liter på buteljer. Men då vin, under hvilken rubrik jämväl bär- och fruktsafer komma, som införts på fat, betingar en 35 öre billigare tull än det, som importerats på buteljer, så är det naturligt, att bär- och fruktsafer betingat en betydligt billigare tull än alkoholfria viner, som i följd af sin sammansättning måste importerats på buteljer.

Ännu sämre ställer det sig, om man jämför det alkoholfria vinet med vanligt alkoholhaltigt vin. Hit till Stockholm importerades år 1901 1,729,307 liter vin, däraf 1,441,835 liter på fat, men endast 287,472 liter på buteljer, hvaraf framgår, att fem gånger så mycket alkoholhaltigt vin importerades på fat och betingade således en 35 öre billigare tull, än om det hade importerats på buteljer. Man finner således, att såväl frukt- och bärsafer som alkoholstarka viner drabbas af en billigare tull än de alkoholfria vinerna, som måste införas på buteljer, och däri synes mig ligga en ofantligt stor orättvisa, som borde borttagas.

Utskottet säger, att »dessa viner i allt fall icke synas kunna blifva en allmän förbrukningsartikel för den mindre bemedlade delen af befolkningen.» Härvid har dock utskottet upptagit ett skäl, som jag aldrig någonsin anført såsom skäl för motionen. Jag har hufvudsakligen fäst mig därvid, att dessa alkoholfria viner skulle kunna användas vid *sjukvården* till bättre gagn och nytta än de alkoholhaltiga vinerna samt bär- och fruktsaferna. Jag har aldrig tänkt mig möjligheten, att alkoholfria viner skulle blifva en folkdryck, en allmän förbrukningsartikel; därtill äro de alldeles för dyra. Å andra sidan bör man icke underkänna den betydelse i nykterhetskänseende, som ett tullfritt införande af dessa viner eller en afsevärd nedsättning af tullen å dem skulle kunna medföra, särskildt beträffande dessa viners användande af de förmögnare samhällsklasserna.

Jag skall beträffande dessa viners såväl sammansättning som förmåga att verka godt vid sjukvården och särskildt med afseende å orättvisan vid tullbehandlingen be att få anföra några uttalanden af män, som måste anses vara fackmän och vetenskapsmän på detta område.

Härvid anhåller jag först att få hänvisa till den analysattest, som är bifogad min motion och utfärdad af doktor Carl Zetterberg här i Stockholm. Han säger, »att alkohol är frånvarande; att drufsocker finnes i visst vin till öfver 13 och i andra viner till mer än 9 procent; att saccarin är frånvarande; att främmande sockerarter eller färgämnen äro frånvarande; att konserverande ämnen, såsom

Angående borttagande eller nedsättning af tullen å alkoholfria viner.
(Forts.)

*Angående
borttagande
eller nedsätt-
ning af tullen
på alkoholfria
viner.
(Forts.)*

svafvelsyrlighet, borsyra, salisylsyra och bensolsyra äfven äro frånvarande.» Det framgår således häraf, att dessa viner verkligen äro alkoholfria; att inga främmande farliga ämnen äro tillsatta; att de innehålla drufsocker i ganska stor mängd och att de således äro lämpliga för det ändamål, som jag afsett i min motion, nämligen att användas i sjukvården.

Jag skall vidare anhålla att få hänvisa till några intyg af framstående vetenskapsmän inom vårt land. Professoren i medicinsk och fysiologisk kemi vid Uppsala universitet, grefve Mörner, vitsordar dessa viners utmärkta beskaffenhet och slutar med följande uttalande: »att i tullhänseende jämställa dessa alkoholfria drycker, hvilka tjäna delvis andra, mera humanitära syften, med de alkoholhaltiga vinerna förefaller mig knappast vara med full rättvisa förenligt. Men ett ännu påtagligare missförhållande förefaller det mig vara, att — såsom för närvarande sker — dessa drycker på grund af den biomständigheten, att varan för hållbarhetens skull måste importeras i buteljeradt skick, beläggas med den högre tullsatsen.

Professoren vid karolinska institutet Key-Åberg uttalar sig på följande sätt: »De schweiziska alkoholfria druf- och fruktvinerna äro, enligt min mening, i hög grad förtjänta af vår allmänhets och på ett alldeles särskildt sätt af våra läkares uppmärksamhet. Dessa viner ställa sig emellertid hos oss alldeles för dyra, tydligen till god del beroende på den oproportionerligt höga tull, som för dem måste erläggas.»

Professoren i praktisk medicin vid universitetet i Lund, Seved Ribbing, säger, att han funnit dessa viner »både välsmakande och uppfriskande» samt »att de utan tvifvel skola finna stor användning för sjukvården och sällskapslifvet, om priserna kunde genom billigare produktionskostnader betydligt sänkas.»

Slutligen har professoren i allmän hälsolära vid karolinska institutet, Almqvist, sedan han vitsordat dessa viners goda egenskaper, anfört, »att, såsom för närvarande synes ske, i tulltaxan sammanföra nu ifrågavarande safter med viner af en sprithalt ända till 25 % synes vara alldeles orimligt och torde väl ensamt bero på obekantskap med ifrågavarande fabrikat och på den olika betydelsen för folket af spritstarka och spritfria drycker.»

På detta sätt uttala sig vårt lands allra främsta vetenskapsmän om dessa alkoholfria viner, och jag skulle kunna omnämna en hel mängd intyg äfven från utlandets förnämsta vetenskapsmän, men det nu anförda synes mig vara tillräckligt.

Utskottet säger, att det skulle uppstå svårigheter i tekniskt hänseende att införa tullnedsättning för dessa alkoholfria viner, men häremot vill jag påpeka, att sådana svårigheter förefinnas redan nu, ty hvilka garantier finnas väl för att det vin, som införes på fat, innehåller under 25 % alkohol. Enligt min tanke finnes ingen annan garanti därför, än att det undersökes, och då bör det väl äfven kunna ske med de alkoholfria vinerna. Det är endast två eller tre impor-

törer, som taga in dessa viner, och då bör det ju vara en lätt sak att genom att undersöka en eller annan flaska försäkra sig om, att dessa viner icke innehålla alkohol, utan verkligen äro hvad de utgifvas att vara.

Angående borttagande eller nedsättning af tullen å alkoholfria viner.
(Forts.)

Om jag hade direkt framställt begäran om tullnedsättning eller borttagande af tull å dessa viner, då torde jag måhända i sådant fall hafva måst böja mig för utskottets åsikt, därför att det varit svårt att genast kunna genomföra något sådant, då man icke är inne i saken. Men jag har endast begärt en skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om en *utredning* och därefter framläggande af förslag i ämnet.

Då jag framställt min motion så blygsamt, synes det mig verkligen egendomligt, att utskottet icke kunnat gå mig till mötes, och jag vill uttala den förhoppning, att denna kammare i olikhet med Första Kammaren måtte bifalla motionen, om icke för annat, så för att gifva en opinionsyttring, för att visa, att den vill vara med om en utredning rörande denna artikel, som enligt vetenskapsmäns åsikt bättre lämpar sig för sjukvården än någon annan dryck, som finnes här i landet införd.

Äfven af en annan anledning anhåller jag, att kammaren måtte bifalla motionen, nämligen på det att man därigenom skulle kunna få fram frågan vid en kommande riksdag. Min öfvertygelse är, att den kommer att arbeta sig fram, ty vetenskapsmännen komma allt mer och mer att intyga, att dessa viner äro lämpliga vid sjukvården.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra och särskildt med hänsyn till de intyg, som jag nu uppläst för kammaren, anhåller jag att få yrka bifall till motionen och afslag å utskottets hemställan.

Häruti instämde herrar *Berg* i Göteborg, *Nyström*, *Hörnsten*, *Johansson* i Öija och *Olsson* i See.

Herr K. G. Karlsson i Göteborg: Motionären har vid sitt för svar af motionen och yrkande på afslag å utskottets betänkande särskildt framhållit detta så kallade vins egenskap att vara lämpligt för sjukvården, och han har till stöd härför åberopat intyg från åtskilliga medicinska auktoriteter. Jag skulle dock vilja påstå, att man från minst lika många och enligt min öfvertygelse från ännu flera medicinska auktoriteter kunde erhålla intyg om lämpligheten af att använda vanligt alkoholhaltigt vin vid sjukdomsfall. Visserligen har på senare tiden uppstått en stark reaktion mot det bruk af sprit, särskildt konjak, vid sjukdomsfall, som en tid ägde rum, men jag tror icke, att hvarken motionären eller någon annan ledamot af denna kammare skall kunna påstå, att man inom läkarekåren är ense om att utdöma bruket af alkoholhaltiga viner vid vissa sjukdomar. Skulle det nu beträffande dessa alkoholhaltiga viner och deras lämplighet vid sjukvården få dragas samma slutsats, som motionären drog af lämpligheten att använda här ifrågavarande vara vid sjukvård,

*Angående
borttagande
eller nedsätt-
ning af tullen
å alkoholfria
viner.
(Forts.)*

så skulle vi på grund häraf säga: »Vi skola taga bort tullen på vin, då det är så nyttigt vid sjukvården.» Jag tror emellertid, att ingen vill vara med om denna slutsats. Och jag hoppas, att kammaren skall finna äfven den slutsats, motionären dragit af de intyg, han här refererat, förhastad.

Motionären har i motionen framhållit såsom ett skäl för tullfrihet å ifrågavarande artikel, att den omständigheten, att denna vara är likställd med vin i afseende på tullsats, är så mycket oegentligare, som tulltaxan bestämmer högre tull å viner med högre alkoholhalt än å viner med lägre alkoholhalt. Emellertid är det ju så, att allt vin, som icke öfverstiger 25 procent alkoholhalt, har samma tullsats; och hvad som går däröfver betraktas icke längre som vin. Allt således, som kan kallas för vin, drager samma tullsats, och detta därför, att någon gräns måste sättas. Ty man skulle kunna få så kalladt vin med vida högre alkoholhalt genom att tillsätta sprit på rent mekanisk väg, och det måste sättas någon gräns för detta, så att vi icke rent af få in sprit för samma tull som vin. Jag tror således, att man kan våga säga, att äfven motionärens nu omnämnda påstående icke är hållbart.

Utskottet har likställt den ifrågavarande varan med saft och sagt, att så länge man har samma tullsats på saft som på vin, är det olämpligt att borttaga eller nedsätta tullsatsen å den af motionären omnämnda varan. Och jag tror, att man kan försvara denna ståndpunkt. Nu säger man möjligen, att drufvor icke växa i Sverige och att man följaktligen skall behandla saft från dem på annat sätt än saft af frukter och bär, som växa här i Sverige. Drufvor växa nämligen icke här på sådant sätt, att man med fördel kan använda dem till vinberedning. Men för det första vill jag fråga: hvem kan borga för att hvad som importeras här i landet under namn af alkoholfritt vin uteslutande är en produkt af drufvor? Om man skulle kunna gå in på, att så för närvarande är förhållandet, vill jag påpeka, hvad som troligen skulle blifva en följd af borttaga tullen på denna vara. Man skulle helt enkelt i utlandet tillverka något, som man kallade alkoholfritt vin, men som var tillverkad af helt andra saker än drufsaff. Herrarne kunna vara förvissade om, att lika väl som man på detta område till ren konstnärlighet, höll jag på att säga, förstår att förvandla och förfalska vanligt vin, lika väl kunde man göra det med detta. Man har kommit så långt på detta område, såsom det torde vara bekant för rätt många af herrarne, att det är svårt till och med för framstående vinkännare att skilja ett förfalskad vin från ett äkta, då det är fråga om att blott bedöma det efter smaken. Jag tror, att om vi här i landet toge bort ifrågavarande tullsats, skulle följderna helt enkelt blifva den, att vi finge in en hel mängd sådant förfalskad alkoholfritt vin. Och jag tror, att vi icke hafva någon speciell anledning att på det sättet premiera humbugen. Jag skulle vilja säga — och det vågar jag stå för — att om vi toge bort denna tullsats, blefve det en dunderpuff för en

onaturligt dyr vara. Man skulle använda detta i reklamens tjänst och annonsera i tidningarna, att svenska Riksdagen funnit denna vara af sådan betydelse för sjukvården, att den har tagit bort tullen: »då kan ni väl veta, hvilken vara detta är». Och detta skulle möjligen kunna försvaras, om man kunde borga för, att sedan denna tull borttagits, endast sådan vara, som här omtalas — under förutsättning, att detta håller streck — kommer in. Men, som sagdt, herrarne kunna vara vissa om att det blefve en hel massa förfalskningar.

*Angående
borttagande
eller nedsätt-
ning af tullen
å alkoholfria
viner.
(Forts.)*

För öfrigt vill jag framhålla en annan sida af saken. Hvilken vara är det fråga om? Om det vore fråga om en vara, som kunde användas för de bredare lagren för att, så att säga, konkurrera bort rusdryckerna, då kunde saken försvaras. Men detta har icke ens motionären påstått. Han har särskildt understrukit, att förslaget skulle vara till förmån för den *burgna* klassen för att hos denna verka för nykterheten. Men då det är fråga om en vara, som kostar från 2,50 till 5 kronor pr helbutelj, så betyder tullen icke så ofantligt mycket. Jag hade själf tillfälle att på riksdagsrestaurangen profva dessa viner här om dagen. De serverades på halfbuteljer och kostade resp. 2,80 och 2,70 pr *halfbutelj*. Jag frågar herrarne, om, då det är fråga om de bemedlade klasserna, det spelar en så oerhörd roll, att man får dem 35 öre billigare.

Så sade motionären: hvarför har icke utskottet kunnat gå med på motionen, då det blott är fråga om en skrifvelse till Kungl. Maj:t? Ja, mina herrar, dessa skrivelser till Kungl. Maj:t skola väl dock vara af någon vikt. Icke kan jag säga, att man har med hvad som här anförts kunnat bevisa, att denna fråga är af sådan vikt, att vi därmed böra besvara Kungl. Maj:t, allra helst då det är en tullfråga, hvarom Riksdagen väl skulle kunna själf besluta. Då tycker jag, att man icke skall besvara Kungl. Maj:t, som väl till slut drunknar i skrivelser.

Jag ber att få tillstyrka bifall till utskottets hemställan och afslag å motionen.

Herr Lindgren i Örebro: Herr talman, mina herrar! Motionären har klart och tydligt framhållit, hurusom det alkoholfria drufvinet numera användes för sjuka, och att det förordas och ofta ordineras af läkare. Så är äfven fallet i min hemort, och jag beder att få in stämman med motionären i den delen. Motionären har äfven i sin motion framhållit det alkoholfria vinets lämplighet som communionvin, och det är om den saken jag ber att få säga några ord.

Vi äro nog alla ense om att vid den heliga nattvarden bör användas *vin* — *verkligt vin*, men jag vill särskildt framhålla vikten af att det är giftfritt, fritt från alkohol, som vi numera veta vara ett gift. Det får icke vara rusgifvande. Det har vid denna riksdag i motion påpekats vikten af att kalken vid nattvarden hålles ren och fri från gift och smittämne till det yttre, och detta med rätta —, men det är icke mindre viktigt, att det, som finnes *uti* kalken, måtte

*Angående
borttagande
eller nedsätt-
ning af tullen
å alkoholfria
viner.
(Forts.)*

vara rent och giftfritt. Må vi tänka på hvad den helige instiftaren af nattvarden, vår frälsare Jesus Kristus, därmed afsåg. Nattvarden är ju kyrkans heligaste förrättning; den är ju sinnebilden af allt, som är rent och heligt. Då bör den väl vara fri från gift. Vi veta, hvilken stor omfattning nykterhetsrörelsen under sista årtiondena — glädjande nog — tagit i vårt land, och hurusom hundratusental medborgare omfattat den absolutistiska idén. Dessa begagna sig icke minst af den heliga nattvarden. Då är det väl bra illa, ja, rent af uppörande, att sådana, som icke vilja begagna rusdrycker ens i hvardagslag, skola nödgas använda sådana vid nattvardens begående; och det har hänt, att personer, som förut varit drinkare, men afsagt sig bruket af rusdrycker — just vid nattvardens begående änyo fått begäret väckt och återfallit i dryckenskapslasten. En framstående engelsk präst säger sig därpå hafva många exempel. Dessutom är det många af våra barn, som icke smakat rusdrycker, förrän de första gången deltagit i den heliga nattvarden.

Detta, och mycket annat, talar för att man borde uteslutande använda alkoholfritt vin som kommunionvin, ja, det borde rent af vara i lag påbudet. Men den frågan föreligger ju icke i dag, utan nu gäller det att få alkoholfritt vin tullfritt infördt eller åtminstone att få lägre tull på detsamma. Någon torde tänka: hvarför tala om att man bör använda alkoholfritt vin vid nattvarden; det är väl icke något, som hindrar, då ju sådant finns att få. Jo, *priset* hindrar, att man använder sådant vin mera allmänt, ty den höga tullen fördyrar det alltför mycket, och därför använda de flesta församlingar ett dåligt och billigt s. k. vin — jag säger så kalladt, ty detta vin är blott vin till namnet; egentligen är det ingenting annat än färgad och uppblandad spritdryck.

Min handelsfirma har under 27 år — af nykterhetsintresse — importerat alkoholfria drufviner från England, hvarest en fabrikant under 45 år förstätt konsten att framställa ojäst alkoholfritt vin. Detta vin har försålts dels såsom stärkande medel för sjuka, dels och hufvudsakligen såsom nattvardsvin. Såsom sådant användes det i flera kyrkor och församlingar, och det skulle användas ännu mera, om icke priset fördyrades genom den höga tullen. Under dessa 27 år har jag samtalat och brevväxlat med många präster, kyrkvårdar och kyrkorådsledamöter, som önskat införa dylikt vin som kommunionvin, men deras önskningar ha ofta strandat för prisets skull.

Det skulle vara ett godt nykterhetsarbete, om alkoholfritt vin blefve mera allmänt infördt såsom kommunionvin, och detta skulle bra mycket lättare kunna ske, om tullen borttoges eller åtminstone betydligt nedsattes. Och därför ber jag, herr talman, att i likhet med motionären få yrka afslag på utskottets hemställan och bifall till motionen.

Herr Styrländer: Den ärade ledamot af bevillningsutskottet, som försvarade utskottets betänkande, invände gent emot de inty

från läkare, som jag här uppläst, att det finnes lika många läkare, som *icke* utdömt bruket af alkoholhaltigt vin vid sjukvård. Ja, det är ju något, som jag aldrig bestridt. Men den omständigheten, att en hel del läkare vilja begagna alkoholhaltigt vin, utgör icke något skäl för att man icke bör försöka att göra det alkoholfria vinet billigare, och många läkare ha i alla fall den åsikten, att detta vin lämpar sig bättre för sjuka än alkoholhaltigt vin.

Samme talare sade, att alkoholhaltigt vin nu drar samma tullsats som alkoholfritt. Men detta är icke alldeles riktigt, ty man kan alldeles tydligt se och man vet det för öfrigt alldeles bestämdt, att när tulltaxan uppgjordes i detta afseende, åsattes tullen i förhållande till varans inköpsvärde, så att t. ex. vin, som infördes å fat, åsattes en billigare tull, enär sådant vin enligt uppgift till tullverket betingar ett medelvärde af 1 kr. 10 öre, under det att de viner, som införas å buteljer, af hvilka de mousserande vinerna, såsom champagne och dylika, ha ett medelvärde af 3 kr. pr liter och de icke mousserande ett medelvärde af 2 kr., åsattes en högre tull. Man har, som sagdt, naturligtvis satt tullen liksom på andra områden i förhållande till medelvärdet af varans inköpspris. Det är därför enligt min åsikt så mycket oriktigare att sätta en högre tullsats å ett alkoholfritt vin, som detta, om icke tullen vore, skulle kunna säljas till ett betydligt billigare pris än andra viner.

De uppgifter, som den ärade talaren lämnade om priset å alkoholfria viner, tåla också vid att något närmare skärskådas. Han sade, att en half flaska alkoholfritt vin af det slag, som serverats här nere på restaurangen — hvilket vin för öfrigt lämnats ut gratis — betingar ett pris af 2 kr. 50 öre. Ja, det är endast en enda sort af detta vin, nämligen det musserande, som kostar så mycket; de öfriga slagen betinga ett pris af 1 kr. 35 öre, 1 kr. 45 öre, högst 1 kr. 60 öre pr halfflaska. Den ärade talaren bör naturligtvis, om han vill försöka vederlägga motionärens uppgifter, taga hänsyn till *alla* sorterna och icke fästa sig enbart vid det högsta priset på en flaska sådant vin, utan äfven uppgifva det lägsta priset och på så sätt få fram ett medelpris.

Samme talare framställde den frågan: Hvem är det, som borgar för att det alkoholfria vinet är en produkt af drufva? Ja, jag skulle kunna framställa precis samma fråga till honom med afseende å de alkoholhaltiga vinerna. Vill den ärade talaren gå i borgen för att allt vin, som införas hit till Sverige, verkligen är produkt af vindrufva? Jag tror icke, att han vågar göra det.

Samme talare sade, att man genom att gå med på detta skrifvelse-förslag befordrade en »humbug». Detta alkoholfria vin är verkligen icke någon humbug. Jag tror, att jag har tillräckligt stöd för denna min uppfattning, och jag tror, att hvem som helst, som sätter sig in i frågan, ovillkorligen måste gifva mig rätt härvidlag. För öfrigt, huru mycken humbug finns väl icke i fråga om de alkoholhaltiga vinerna? Nej, bästa herr Karlsson, vi skola aldrig tala om humbug

*Angående
borttagande
eller nedsätt-
ning af tullen
å alkoholfria
viner.
(Forts.)*

*Angående
borttagande
eller nedsätt-
ning af tullen
å alkoholfria
viner.
(Forts.)*

på detta område, ty det träffar de alkoholhaltiga vinerna hundra — ja, femhundrafalt mera än de alkoholfria vinerna.

Jag ber, herr talman, att fortfarande få yrka bifall till min motion.

Herr Wallis: Jag ber att med några ord få understödja den ärade motionären.

De så kallade alkoholfria vinerna, som här är fråga om, äro icke någonting annat än drufsafter, som blifvit med nutidens bakteriologiska hjälpmedel steriliserade, så att de jästceller, som finnas i drufsaften, blifvit dödade, hvaraf följden är, att drufsockret i dessa safter icke blifvit förjäst. Däremot finnas smakämnen kvar, och följden däraf är, att dessa så kallade alkoholfria viner äro drufsajt, som har en alldeles förträfflig smak; det kan hvar och en intyga, som afprofvat dem, och det finnes för öfrigt en mängd intyg härom från kompetenta personer.

Nu frågas: Hvilken betydelse kunna dessa alkoholfria viner ha från rent medicinsk synpunkt? Jag vill då i första rummet påpeka, att nykterhetssynpunkten ju också är en medicinsk synpunkt, och jag anser för min del, att dessa viner kunna spela en särdeles viktig roll i nykterhetsarbetet, oaktadt de naturligtvis aldrig komma att tränga ned till de mindre bemedlade klasserna, utan till följd af sitt pris egentligen komma till användning inom de mera bemedlade klasserna. Men om man ser nykterhetsarbetet i stort, är det väl alldeles tydligt, att detta arbete, så vidt det är nyttigt, icke bör inskränka sig uteslutande till de mindre bemedlade klasserna, utan att äfven de mera bemedlades hälsa är af värde. Jag ber att få säga som min mening, att de mera bemedlade klasserna här i vårt land alldeles icke böra undandragas detta nykterhetsarbete, ty alkoholmissbruk förekommer bland dessa i ganska stor utsträckning, åtminstone här i Stockholm, hvarom jag har erfarenhet. Det är icke något tvifvel om att det i sällskapslifvet så betydligt förhärskande alkoholmissbruket inom de bemedlade klasserna skulle kunna i någon mån minskas, ifall man kunde lämna dem en smaklig och verkligt god dryck, som kunde konkurrera med de viner, som nu användas. Detta kan nu icke ske, därför att de alkoholfria vinerna ställa sig lika dyra som de alkoholhaltiga. Men det är påtagligt, att om de alkoholfria vinerna blefve tullfria, skulle prisskillnaden blifva ganska väsentlig. En hel flaska alkoholfritt vin kostar från 2 kronor 50 öre till 5 kronor. Tullen uppgår till 1 krona 40 öre pr flaska. Då är det klart, att om tullen borttoges, skulle prisskillnaden blifva till mycket stor favör för de alkoholfria vinerna, då dessa i smak äro lika goda som de alkoholhaltiga, och jag tror, att det i sådant fall icke skulle dröja lång tid, innan dessa viner, till stor fromma för nykterhetsarbetet och allmänhetens hälsa, skulle få en mycket betydande marknad.

Men det finnes också en mera speciellt medicinsk synpunkt härvidlag, och den gäller dessa viners användande å sjukhusen och i sjuk-

praktik. Vin användes för närvarande å sjukhusen hufvudsakligen såsom stärkande medel under konvalescensperioden. Men det är en allmän erfarenhet bland läkarne, att de vanliga vinerna ofta icke kunna fördragas just till följd af sin alkoholhalt. Konvalescenterna ha nytta af dessa alkoholhaltiga viner på grund af deras smakämnen, som underlätta digestionen, men det är den nackdelen med de alkoholhaltiga vinerna, att många konvalescenter, i synnerhet kvinnliga, äro mycket känsliga för alkohol och kunna taga skada af den. Det är uppenbart, att det från medicinsk synpunkt skulle vara fördelaktigt, om man kunde få fördelarna utan nackdelarna, och det är just därför, som en sådan mängd läkareintyg om de alkoholfria vinernas hälsosamma inflytande har kunnat presteras redan nu, fastän dessa viner ännu blott äro föga kända. Min öfvertygelse är den, att om försök med alkoholfritt vin komma att fortgå i större stil bland läkarne, skall frågan från medicinsk synpunkt få ökad betydelse. Därför torde det i en framtid blifva nödvändigt, att, ifall frågan nu faller, återupptaga den från denna synpunkt.

De skäl, som anförts af bevillningsutskottet för att man icke skulle bevilja den tullnedsättning, som nu är fråga om, förefalla mig icke mycket starka. De gå väl egentligen ut därpå, att om man borttager tullen, skulle man därigenom skada en blifvande inhemsk fabrikation af dylika steriliserade alkoholfria drycker, som i vårt land kunna beredas af bär eller andra billiga frukter. Men det förefaller, som om vi icke behöfva skydda denna inhemska näring, ty den kommer helt visst att kunna reda sig ändå, tack vare de stora naturliga fördelar, som den har dels genom råvarans billighet, dels genom de mindre transportkostnaderna. Jag tror därför, att man icke behöfver taga någon särskild hänsyn till denna sida af frågan. Men då utskottet påvisat, att det möjligen skulle förefinnas några svårigheter i afseende å själfva förtullningstekniken, synes mig motionärens begäran om en skrifvelse till Konungen i detta ämne vara fullt motiverad.

Då jag anser denna fråga från såväl nykterhetssynpunkt som speciell medicinsk synpunkt vara i hög grad behjörtansvärd, ber jag, herr talman, att få tillstyrka bifall till motionen.

Herr *Risberg* instämde häruti.

Herr K. G. Karlsson i Göteborg: Herr talman! En talare här har anfört — och det har för öfrigt äfven blifvit antydt i motionen —, att man borde borttaga eller nedsätta tullen å denna vara, därför att den skulle kunna användas som kommunionvin. Detta kan ju vara ett skäl, som låter utmärkt, men jag vågar säga, att om en församling anser sig ha råd att kosta på sig denna dyrbara vara till kommunionvin till det pris, som den skulle betinga *utan* tull, tror jag, att församlingen äfven har råd att kosta på sig den *med* tull.

Motionären, som visst har bjudit på det vin, som serverades här

Angående
borttagande
eller nedsätt-
ning af tullen
å alkoholfria
viner.
(Forts.)

nere, såsom jag kunde förstå af en viss vändning i hans anförande — och jag begagnar tillfället att tacka honom därför — påstod, att jag skulle ha lämnat felaktiga uppgifter rörande priset å ifrågavarande vin. Inom utskottet har emellertid utdelats en priskurant, där, såsom äfven i utskottsbetänkandet säges, priserna äro upptagna till växlande mellan 2 kronor 50 öre och 5 kronor för helbutelj, och hvad beträffar det vin, som herr Styrländer lär ha bjudit på, frågade jag nere på restaurangen, hvad priset å detsamma var, och det uppgafs då för mig — det var dels hvitt, dels rödt vin — att det ena, jag vet icke hvilketdera, kostade 2 kronor 80 öre och det andra 2 kronor 70 öre per halfflaska. Jag sade då, att det var omöjligt, att det kunde vara så dyrt, men de sade i alla fall där nere, att det kostade så mycket. Jag betalade det icke — det har jag icke sagt — och det skulle för öfrigt aldrig ha fallit mig in att betala så mycket för den varan.

Motionären yttrade vidare, att man icke skulle tala om humbug på detta område, ty i fråga om de *alkokolhaltiga* vinerna förekom mycken humbug. Ja, jag påpekade just, att den omständigheten, att det förekommer så mycket humbug i fråga om alkoholkhaltiga viner, ger oss anledning att antaga, att, om förbrukningen af alkoholfria viner får den omfattning, som motionären önskar, äfven dessa viner skulle blifva förfalskade. Det är hvad jag sagt och det vågar jag stå för.

En talare på stockholmsbänken framhöll den användning, som dessa viner skulle kunna få i arbetet för dryckenskapens bekämpande. Jag erkänner villigt, att han har rätt därutinnan, att inom de mera bemedlade samhällslagren förefinnes ett synnerligen stort behof af nykterhetsarbete, men å andra sidan vågar jag påstå, att om det är fråga om att för dessa klasser skaffa en dryck, som kan ersätta de vanliga vinerna, har man ingen anledning att nedsätta tullen å alkoholfria viner, ty dessa klasser ha råd att köpa dylikt vin äfven med den åsatta tullen.

Rörande bruket af nu ifrågavarande vin ur medicinsk synpunkt, skulle jag fullkomligt kunna gifva samme ärade talare rätt, ifall det vore fråga om något importförbund, men det är endast fråga om, att detta slags vin skall draga samma tull som öfriga viner. Under sådana förhållanden kan jag icke anse hans skäl vara öfvertygande.

Jag yrkar fortfarande afslag å motionen och bifall till utskottets hemställan.

Herr Styrländer: Den siste ärade talaren tyckes mycket bekymra sig öfver, att de alkoholfria vinerna äro så dyra. Ja, det är ju en ledsam omständighet, men den beror delvis på den höga tullen och delvis därpå, att dessa viner måste införas på buteljer. Enligt uppgifter, som jag fått af fackmän, blir kostnaden i emballage, transport och tull för vin, som införes å fat, endast 74 öre, d. v. s. man räknar 4 öre för emballage, 5 öre för transport och 65 öre för tull, alltså

tillsammans 74 öre. Men vin, som införes på butelj, betingar kostnader efter en helt annan beräkning. Där går emballagekostnaden till 11 $\frac{1}{2}$, öre, transportkostnaderna till 24 $\frac{1}{2}$ öre, och tullen utgör, som vi veta, 1 krona, det blir tillsammans 1 krona 36 öre. Skillnaden blir 62 öre, och det måste gifvetvis fördyra det vin, som inkommer på buteljer. Men detta är enligt min åsikt ytterligare ett skäl att söka få ändring i detta afseende.

Jag yrkar fortfarande bifall till min motion.

Angående borttagande eller nedsättning af tullen å alkoholfria viner.
(Forts.)

Herr Lindgren i Örebro: Den ärade talaren från Göteborg har icke kunnat bestrida fördelarna af att använda alkoholfritt vin vid nattvarden, men han sade, att församlingarna likaväl nu kunde använda sådant vin, och att den prisskillnad, som å detsamma skulle uppstå genom tullens borttagande eller nedsättning, icke skulle spela någon roll. En affärsman vet mycket väl, att man icke gärna köper en vara, som kostar cirka 30 % mera, än den behöfver kosta. Nu gör emellertid tullen å det alkoholfria vinet, att detta blir minst 30 % dyrare, och därför är det klart, att det skulle användas bra mycket mera som kommunionsvin, om tullen å detsamma blefve borttagen eller betydligt nedsatt. Det inser nog en affärsman. Jag vidhåller, herr talman, min åsikt i denna fråga.

Öfverläggningen förklarades härmed afslutad. Under densamma hade yrkats dels bifall till utskottets hemställan, dels ock afslag därå och bifall i stället till den af herr Styrländer i ämnet väckta motionen. Herr talmannen, som nu framställde proposition å dessa yrkanden, fann den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes likväl, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i utskottets förevarande betänkande n:o 16, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren med afslag å utskottets berörda hemställan bifallit den af herr Styrländer i ämnet väckta motionen.

Omröstningen utvisade 117 ja mot 69 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

§ 8.

Vidare föredrogs och godkändes bevillningsutskottets betänkande n:o 17, i anledning af väckt motion rörande ändring i tullen å gjutna hjulnaf och delar därtill.

§ 9.

Efter föredragning häruppå af lagutskottets utlåtande n:o 29, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Konungen angående ändring i vissa delar af landstingsförordningen, begärdes ordet af

Herr Svensson i Skyllberg, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Om landstingsförordningen skall omarbetas, torde den böra revideras och förtydligas äfven i åtskilliga andra afseenden än de, som af motionären och utskottet särskildt framhållits. Jag skall be att få nämna några sådana punkter.

Landstingsförordningens 3 § bestämmer, huru många landstingsmän skola väljas, men icke hvem det tillkommer att se till, att vederbörligt antal landstingsmän väljes. Jag har kommit att tänka på detta med anledning af ett förhållande, som för åtskilliga år sedan ägde rum i Örebro läns landsting. Det befanns nämligen under pågående landsting, att icke mindre än tre landstingsmän mindre än vederbort blifvit valda. Af dessa tre landstingsmän skulle en hafva valts i en af länets städer och alltså af stadsfullmäktige, en i en kommun, som utgjorde eget tingslag, och således å kommunalstämma, samt en i ett af flera kommuner bestående härad och följaktligen medelst elektorater inför domhafvanden. Vederbörande valförrättare förklarade nu, att de hade rättat sig efter länskungörelserna och förlitat sig på dessas riktighet. Landssekreteraren åter, som bar ansvaret för länskungörelserna, emedan landshöfdingen var bortrest, förklarade, att han endast haft att tillse, att uppgift meddelades å de landstingsmän, som varit i tur att afgå, men däremot icke haft att lämna underrättelse om antalet af de landstingsmän, som bort väljas. Härom borde valförrättarne själfva haft kännedom. Jag har ej heller kunnat i instruktionen för landshöfdingarna finna, att det ovillkorligen tillkommer Konungens befallningshafvande att öfvervaka, att rätta antalet landstingsmän väljes, utan det torde endast åligga denna myndighet att utfärda kungörelse därom, att val skall ske. Två jurister här i kammaren, med hvilka jag talat om saken, anse äfven, att det är valförrättarens skyldighet att tillse, att landstingsmän till vederbörligt antal blifva utsedda.

Nu kan det visserligen invändas, att hvad jag omnämnt inträffat en enda gång i Örebro län, men icke händt på något annat ställe. Jag har emellertid med tillhjälp af den officiella folkmängdsstatistiken undersökt förhållandena i andra län i riket och därvid funnit, att i flera landsting åtskilliga landstingsmän fattats i det antal, som enligt statistiken bort finnas. Så förhöll det sig åtminstone för några år sedan. Hur det varit under de sista åren, vet jag icke.

Jag skall be att få påpeka en annan sak. I 5 § af nämnda förordning föreskrifves, efter hvilka grunder kommunerna hafva att utse elektorater, men däremot icke hvilken folkmängdssiffra skall vara bestämmande, den, som var känd, då elektorerna utsågos, eller den,

som är känd, då landstingsmannavalet förrättas. På landsbygden tillgår nu i regel så, att elektorerna väljas på ordinarie kommunalstämma i december, hvarefter landstingsmannavalet äger rum i februari, mars eller april följande år å vår- eller vintertinget. Har då ett för litet antal elektorers blifvit valdt, så nöjer sig vanligen valförrättaren därmed och låter dem, som kommit tillstädes, deltaga i valet. Men om folkmängdssiffran i en kommun har sjunkit, så att ett mindre antal elektorers bort väljas, blir frågan något kinkigare. I Närke inträffade för några år sedan, att en kommun valt tre elektorers på grund af den folkmängdssiffran, som var känd, då elektorsvalet ägde rum, men att, då landstingsmannavalet i mars följande år skulle förrättas, en annan folkmängdssiffran blifvit bekant, enligt hvilken endast två elektorers skulle få väljas. De tre elektorerna voro valda med acklamation, och det förekom ej någon anteckning i protokollet om den ordning, i hvilken de skulle inträda. Här var nu ingenting annat att göra, än att alla tre elektorerna enligt inbördes öfverenskommelse drogo sig tillbaka och låto de andra kommunerna genom sina elektorers ensamma afgöra valet. Detta var visserligen enhälligt, så att förhållandet ej betydde något, men valets utgång kunde ju hafva rönt inverkan däraf.

I 26 § af landstingsförordningen föreskrifves: »Vid hvarje lagtima landstings första sammanträde företager ordföranden upprop af samtliga valdistrikten i länet, därvid de utsedda ombuden skola sina fullmakter förete. Framställes anmärkning emot ombuds behörighet att i landstinget taga inträde, äga de landstingsmän, hvilkas fullmakter godkända blifvit, att, efter fulländadt upprop, däröfver besluta; och må öfver sådant beslut klagan ej föras.» Denna fullmaktsgranskning är, såsom en hvar, hvilken deltagit i landsting, vet, ganska tidsödande. I ett medelstort landsting, där omkring ett 30-tal fullmakter skola granskas, upptager granskningen en tid af ungefär två timmar, och i de större landstingen åtgår naturligtvis ännu längre tid. Men lika väl som riksdagsmans fullmakt granskas, innan riksdag sammanträder, borde väl landstingsmans fullmakt äfven kunna granskas, innan landsting sammanträder. Jag antager, att denna granskning skulle kunna ske antingen af Kungl. Maj:ts befallningshafvande eller af landstings förvaltningsnämnd. Då kunde ju, därest fullmakterna insändas till vederbörande strax efter det landstingsmannavalet blifvit förrättade, möjligen i några fall rättelse ske, om misstag ägt rum.

I 61 § landstingsförordningen heter det: »Innan landstinget åtskiljes, skola samtliga protokollen vara justerade.» Då nu minst två tredjedelar af landstings ledamöter skola vara närvarande för vissa beslutars giltighet, så följer däraf, att detta antal måste vara tillstädes vid protokollens justering, hvilken vanligtvis försiggår sista dagen tinget är samladt. Genom att landsting finge rätt att åt vissa förtroendemän, t. ex. utskotts ordförande eller eljest lämpliga personer, uppdraga denna protokolljustering, skulle landsting kunna åtskiljas en dag tidigare, än nu är fallet.

Jag vill äfven ett ögonblick uppehålla mig vid 2 §, som innehåller bestämmelser om landstings befogenhet. Denna paragraf är i många fall ganska otydlig. Såsom exempel härpå ber jag att få anföra några ärenden, som förekommit i Örebro läns landsting. Två särskilda gånger har där under den tid jag haft äran tillhöra landstinget med c:a 10 års mellanrum väckts förslag om bidrag till en länskalender. Att landstinget skulle äga rätt att fatta beslut i en sådan fråga, det har nästan en hvar ansett vara alldeles klart. Men en af landstingets ledamöter, framstående jurist, domhufvande och ledamot af Första Kammaren, förfäktade vid båda tillfällena med synnerlig envishet den åsikten, att landstinget icke ägde rätt att besluta i en sådan sak. Ehuru majoriteten inom tinget var af motsatt åsikt, hade han dock på sin sida en stark minoritet. En annan gång var det tal om att landstinget skulle bevilja anslag till mera tidsenliga och vägledande vägstolpar än de nu begagnade meningslösa milstolparne på landsvägarne. Men någon ansåg då, att icke landstinget ägde rätt att anslå medel därtill. Jag skall äfven be att få omtala en annan sak, som är ganska betecknande i fråga om landstings befogenhet. En del län ha ansett, att billighetsskäl talade för, att landsting i ett eller annat fall lämnade anslag till några vägföretag inom vederbörande län. I några fall, hvilka förekommit i Blekinge, Skaraborgs och Västernorrlands län, ha besluten blifvit öfverklagade och af Kungl. Maj:ts befallningshafvande upphäfdade. Men i andra fall, där besluten icke öfverklagats, utan vunnit laga kraft, ha de blifvit tillämpade. I Skaraborgs län har till och med det löjlige inträffat, att landstingets beslut blifvit i hufvudsak upphäfdt eller i hvad det afsåg väg, tillhörande väghållningsdistrikt, men att samma beslut blifvit fastställt för samma vägförbättringsförslag, i hvad det rörde den del af vägen i fråga, som låg inom Tidaholms köpings område.

Jag har med det anförda velat fästa uppmärksamheten på åtskilliga ofullständiga stadganden i vår landstingsförordning. Jag är öfvertygad om, att, därest de i någon mån förtjäna beaktande, de skola blifva uppmärksammade vid en blifvande granskning af samma förordning.

Vidare anfördes ej. Hvad utskottet hemställt bifölls.

§ 10.

Slutligen föredrogs och godkändes lagutskottets utlåtande n:o 30, i anledning af väckt motion i fråga om skyldigheten att bidraga till organists aflöning.

§ 11.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 13, till Konungen, i anledning af Kungl. Maj:ts i

propositionen angående statsverkets tillstånd och behof under andra hufvudtiteln gjorda framställning i fråga om utvidgning af länsfängelset i Hernösand och uppförande af nytt cellfängelse invid Göteborg.

Vidare anmäldes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 17, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 6 § i lagen angående jordfästning den 25 maj 1894,

n:o 18, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3 § kyrkolagen,

n:o 19, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar af förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862,

n:o 20, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändrade bestämmelser rörande bokföringsskyldighet,

n:o 21, i anledning af väckt motion om ändring af 15 kap. 2 § giftermålsbalken, och

n:o 22, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 1, 11, 23 och 50 §§ i lagen den 28 juni 1895 om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet.

§ 12.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtande n:o 2, i anledning af väckt motion om ändring af § 24 riksdagsordningen m. m.;

bevillningsutskottets memorial och betänkanden:

n:o 19, i anledning af återremiss af vissa delar af bevillningsutskottets betänkande n:o 15, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition om vissa ändringar i förordningen angående bevilning af fast egenom samt af inkomst den 3 december 1897;

n:o 20, i anledning af föreslagna ändringar i gällande förordning angående stämpelafgiften;

n:o 21, i anledning af väckta motioner om ändring i tullsatserna för vissa kopparfabrikat; och

n:o 22, angående höjning af tullen å vissa slag af elektriska maskiner;

lagutskottets utlåtanden:

n:o 31, i anledning af väckta motioner om ändringar i lagstiftningen angående aktiebolag; och

n:o 32, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen i syfte, att kungörelsen angående upphörandet af posträtter m. m. den 9 november 1836 måtte upphöra att gälla; samt

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 7, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén.

§ 13.

Afgåfvos följande nya motioner, nämligen af:

herr *C. A. Lindhagen*:

n:o 150, i anledning af Kungl. Maj:ts propositioner dels med förslag till lag angående vård af enskildes skogar och till lag angående skyddsskogar, dels med förslag till ändring af vissa i kap. II och kap. V i kungl. förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 26 januari 1894 meddelade bestämmelser m. m.; och

n:o 151, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande tillägg till § 5 i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet, och till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen den 25 april 1889 angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd; samt

herr *C. Wallis*:

en af honom och herr *E. O. V. Wavrinsky* i Stockholm under-tecknad motion, n:o 152, om skrifvelse till Konungen angående sättet för utdelning af vinet i nattvarden.

Dessa motioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 14.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr	<i>C. J. Jonsson</i>	i Skog	under 4 dagar	fr. o. m.	den 6 mars,
»	<i>C. E. Johansson</i>	i Berga	» 3 »	»	» 5 »
»	<i>K Starbäck</i>	. . . . .	» 5 »	»	» 5 »
och	» <i>F. W. Thorsson</i>	. . .	» 3 »	»	» 7 » .

§ 15.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 12,49 på dagen.

In fidem

Herman Palmgren.